

Wetenschappers delen kennis

Over kleinschaligheid, ecologie, bestuur, erfgoed, identiteit en natievorming

Wetenschappers uit twee Nederlands-Caribische onderzoeksprojecten deelden op 6, 7 en 8 oktober 2019 hun kennis met lokale experts en geïnteresseerden. De thema's liepen uiteen, maar hadden duidelijke raakvlakken, zoals kleinschaligheid, identiteit en natievorming. De bijeenkomsten vonden plaats op de University of Curaçao (UoC) en werden georganiseerd door het University of Curaçao Research Institute (UCRI). Op de eerste dag werd een overzicht van resultaten gepresenteerd aan een algemeen publiek, waarna een tweedaags seminar van start ging voor genodigde experts en betrokken onderzoekers.

DOOR MARGO GROENEWOU

Wetenschappelijk onderzoek in de lift

De kennisbijeenkomst van 6 oktober kan gezien worden als markeringpunt in een proces van kentering dat momenteel plaatsvindt op het gebied van wetenschappelijk onderzoek op ons eiland. Tot enkele jaren terug kon het gebeuren dat door de overheid gefinancierde wetenschappers uit Nederland naar de Caribische eilanden kwamen om onderzoek te doen, zonder dat sprake was van een structurele betrokkenheid van de lokale universiteit of van lokale onderzoekers en experts.

Gelukkig is dit aan het veranderen. Ook de UoC is steeds vaker intensief betrokken bij onderzoek dat ondersteund wordt door derden. Dikwijls betreft het onderzoek gefinancierd door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). NWO coördineert programma's voor wetenschappelijk onderzoek met ondersteuning van overheidsgeld van het Nederlandse ministerie van Onderwijs,

Cultuur en Wetenschap (OCW). Het gaat hier niet om een incidentele betrokkenheid, maar om een duurzame ontwikkeling, waar principieel voor is gekozen. Nadat in 2016 de eerste vijf projecten van start gingen met de UoC als formele partner, worden nu voorbereidingen getroffen voor de mogelijke participatie in een nieuw grootschalig onderzoeksprogramma dat in 2020 van start zal gaan. Het NWO heeft eerder dit jaar bovendien voor onderzoekers van Curaçao en Aruba de deur formeel opengezet voor zijn reguliere financieringsprogramma's.

Belang samenleving

Voor onze eilanden betekent deze ontwikkeling dat een groeiend aantal lokale veelbelovende academici in deze programma's kunnen doorkomen in PhD-ofwel promotieonderzoek. Dat houdt in dat de PhD-kandidaten met behulp van de NWO-financiering na vier of vijf jaar van onderzoek, hun doctorstitel kunnen behalen aan de universiteit. De gepromoveerden kunnen dan weer als zogeheten 'postdoc'-researcher zich lokaal verder ont-

wikkelen. NWO heeft ook financieringsprogramma's voor postdocs. Met uiteraard interessante inzichten en publicaties als gevolg. Het goede nieuws voor de samenleving is vooral dat er meer lokale kennis en inzichten beschikbaar komen die een wetenschappelijke basis hebben. Te vaak wordt beleid gemaakt op basis van verouderde bronnen of niet empirisch ondersteunde inzichten. En te vaak moet onderwijs verzorgd worden op basis van niet-lokale kennisbronnen.

De twee programma's die hun kennis op 6 oktober deelden waren Confronting Caribbean Challenges (CCC) en Traveling Caribbean Heritage (TCH). Zij deden dit onder de titel 'Over schaal, non-soevereiniteit, bestuur, ecologie, media, cultuur en identiteit. Bevindingen van twee NWO-programma's'. De uitwisseling over deze bevindingen had twee doelen. In de eerste plaats was de discussie van belang bij wijze van terugblik, dus vanuit de vraag naar de herkenbaarheid en bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten. Klopt het wat hier hebben gezien, en kunt u wat iets mee in de praktijk? In de

tweede plaats is de interactie van belang voor het identificeren van nieuwe onderzoeksvragen. Ten aanzien van deze vraag werd tijdens de sessies zeer helder duidelijk dat er een grote urgentie gevoeld wordt voor onderzoek dat onze samenleving ondersteunt op het gebied van klimaatverandering. Ook het publiek is zich zeer bewust van onze positie als Small Island Developing State (SIDS) en van de specifieke uitdagingen die daarbij horen.

Erfgoed

Wat is erfgoed, en van wie is ons erfgoed? Sinds medio 2017 werken onderzoeksteams uit Aruba, Curaçao en Nederland samen in het programma 'Traveling Caribbean Heritage' (TCH). Vanuit Bonaire worden de teams ondersteund door Liliane de Geus, een onbekende in de wereld van cultuur en erfgoed op de eilanden en de linkspijl naar de erfgoedinstellingen op haar eiland. De projectleiding op Curaçao is in handen van Rose Mary Allen en op Aruba van Luc Alofs. Namens de programmeleiding introduceerde Alex van Stipriaan dit programma voor het publiek.

Luc Alofs en Liesbeth Echteld leiden een discussie.

Rose Mary Allen bij de fototentoonstelling.

Leidende vragen in dit onderzoek gaan over soort(en) erfgoed die typerend zijn voor de ABC-eilanden en voor wat wel het 'zevende eiland' wordt genoemd: de Antiliaanse gemeenschap in Nederland. Onderzoekers werken in verschillende disciplines rond belangrijke vragen zoals 'wie definieert wat dat erfgoed is, wie zijn de erfgoeddragers (of eigenaars), en wat is omstrede erfgoed?' Uiteindelijk wordt het werk van de individuele onderzoekers samengebracht in grote vraagstukken: hoe verhouden deze definities zich tot processen van (eilandelijke) nation building en nation branding?

In de Nederlandstalige bundel die momenteel in voorbereiding is, komen bijdragen voor van onder andere Rose Mary Allen (migranten & erfgoed op Curaçao), Valika Smeulders (museale presentaties), Luc Alofs (erfgoedonderwijs), Liesbeth Echteld en Wim Rutgers (literair-historische context) en Margo Groenewoud (geschiedenis van het erfgoedbeleid en Digital Humanities). Met dit boek zet de onderzoeksgroep het erfgoed van de ABC-eilanden stevig op de kaart, in de hoop dat

and Governance in Small-scale Island Jurisdictions', dat in 2014 van start ging, was deze presentatie een afronding. Programmamanager Gert Oostindie presenteerde tijdens de bijeenkomst de slotconclusies, en daarnaast de onderzoeksresultaten van Wouter Veenendaal, Jessica Roitman en van hemzelf. Daarna gaven drie op Curaçao aanwezige onderzoekers een korte presentatie over de resultaten van hun onderzoek en wat deze betekenen voor de toekomst. De eerste van hen was Malcolm Ferdinand, die sprak over 'Ecological challenges in the non-sovereign Caribbean'. Tweede spreker was de op het eiland niet onbekende Sanne Rotmeyer, die vertelde over haar promotieonderzoek 'Globalisering en (de nieuwe) media in Curaçao en Sint Maarten'. Tot slot was een andere PhD'er uit het CCC-programma aan de beurt: de Curaçao-er Stacey Mac Donald, die sprak over 'Ecologie, erfgoed en community in Caribisch Nederland'.

Identiteit en kleinschaligheid

Voor het NWO-onderzoeksprogramma 'Confronting Caribbean Challenges; Hybrid Identities

and Governance in Small-scale Island Jurisdictions', dat in 2014 van start ging, was deze presentatie een afronding. Programmamanager Gert Oostindie presenteerde tijdens de bijeenkomst de slotconclusies, en daarnaast de onderzoeksresultaten van Wouter Veenendaal, Jessica Roitman en van hemzelf. Daarna gaven drie op Curaçao aanwezige onderzoekers een korte presentatie over de resultaten van hun onderzoek en wat deze betekenen voor de toekomst. De eerste van hen was Malcolm Ferdinand, die sprak over 'Ecological challenges in the non-sovereign Caribbean'. Tweede spreker was de op het eiland niet onbekende Sanne Rotmeyer, die vertelde over haar promotieonderzoek 'Globalisering en (de nieuwe) media in Curaçao en Sint Maarten'. Tot slot was een andere PhD'er uit het CCC-programma aan de beurt: de Curaçao-er Stacey Mac Donald, die sprak over 'Ecologie, erfgoed en community in Caribisch Nederland'.

Een nieuwe straatnaam in Amsterdam

Het onderzoek van Jessica Roitman leverde een nieuwe 'held' op in de geschiedenis van St. Maarten in slavernij. In 1835 ontspann zij met vijf lotgenoten, onder wie haar twee kinderen Sammy en Jane, in een bootje naar Anguilla.

Quashiba en haar familie staan voor de strijd om vrijheid. Zij leefde op St. Maarten in slavernij. In 1835 ontspann zij met vijf lotgenoten, onder wie haar twee kinderen Sammy en Jane, in een bootje naar Anguilla.

ten en politieke praktijken op de Nederlands Caribische eilanden. Het multidisciplinaire programma bracht inzichten met betrekking tot verleden, heden en toekomst samen. Het historische deel ging vooral over de hybride identiteiten die wij in het Caribische gebied kennen. Historicus Roitman nam dit onderzoek voor haar rekening en heeft diverse artikelen hierover gepubliceerd die op internet vrij toegankelijk zijn. Datzelfde geldt voor het onderzoek dat politoloog Veenendaal deed, deels samen met historicus Oostindie en filosoof Ferdinand. Hun onderzoek richtte zich op de politieke praktijk op de eilanden. In hun onderzoek verdieptte zij zich in twee factoren die een grote invloed hebben op deze praktijk: de niet-soevereine status en de kleinschaligheid. Communicatiewetenschapper Rotmeyer besloot de ruimte die globalisering en digitalisering biedt voor andere vormen van nieuwsgiering op onze eilanden. Ferdinand onderbouwde zijn conclusie dat ecologische uitdagingen alleen succesvol aangepakt kunnen worden als interdisciplinair gekeken wordt naar de mens en het systeem. Nu bewegen onderzoekers zich in gescheiden werelden: natuurkundigen, wetenschappers kijken naar het ecologische systeem en sociale wetenschappers naar het gedrag van de mens. Het onderzoek van Stacey Mac Donald beweegt zich eveneens op dit gebied, maar dan in de lokale praktijk. Zij onderzoekt de professionele organisatie van vissers op Bonaire. Als onderdeel van haar promotieonderzoek werd een coöperatie opgezet met als doel het kunnen realiseren van duurzame verbeteringen voor mens en natuur. Rotmeyer en Mac Donald verwachten in 2020 te promoveren op hun onderzoek.

Certo Oostindie bij de fototentoonstelling. FOTO'S UOC

Liliane de Geus en Alex van Stipriaan.

Interactieve fototentoonstelling

TCH-onderzoekers Alex van Stipriaan en Liliane de Geus openen op vrijdag 4 oktober 2019 op Bonaire de door hen samengestelde fototentoonstelling 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst'. De opstelling bestaat uit bijna 40 foto's van kinderen op Bonaire van circa 80-100 jaar geleden, met daarbij een Bonairiaanse ruime op papier om eigen indrukken en gedachten te delen. In de ochtend bezochten vijf schoolklassen de tentoonstelling. Veel van de kinderen konden bijna

niet geloven dat alle foto's op Bonaire genomen waren. De onderschriften gaven blijk van hun zorgen, bijvoorbeeld over kinderarbeid, hun bewustzijn van sociale factoren als klasse en kleur, maar ook van een niet altijd even realistische blik op zaken. Zo identificeerden veel kinderen een Bonairiaanse ruime op papier om eigen indrukken en gedachten te delen. In de ochtend bezochten vijf schoolklassen de tentoonstelling voor scholen op Curaçao te organiseren.

Sanne Rotmeyer

Valika Smeulders

Malcolm Ferdinand over ecologische uitdagingen in het Caribisch gebied.

Informatiebijeenkomst NWO

Op 30 oktober aanstaande vindt van 9.00 tot 17.00 uur op de UoC een informatie- en netwerkbijschikingsbijeenkomst plaats over wetenschappelijk onderzoek op de eilanden met steun van NWO. Medewerkers van deze organisatie zijn aanwezig om een toelichting te geven over deze organisatie, hun werkwijze en de procedures van aanvraag

en selectie. Ook vindt interactie plaats met enkele lokale sprekers en het publiek over mogelijke onderzoeksgebieden en concrete projecten. Geïnteresseerden kunnen zich tot en met 28 oktober aanmelden via de website van de UoC. Deelname is alleen mogelijk na aanmelding, en het aantal plaatsen is beperkt.

Stacey Mac Donald